

Radu Sergiu Ruba

Semnătura indiană

Soneria nu dădea semne că ar avea de gând să se oprească. Țârâit prelung, sticlos, electric, amplificat de cimentul coridoarelor. Ne trezeau cu ea în fiecare dimineață la șase și jumătate în zilele de lucru. După prima rafală urmau cel puțin altele două. Ne smulgeam greu din somn. Căscam cu toții odată, zece guri pofticioase amenințând să înghită tot aerul din încăperea. Ba și pe cel de dincolo de geamuri, după deschiderea ferestrei, când ne târam anevoie afară din somn și din vis. Nu ne-o fi încercat pe toți același vis, dar, într-un fel sau altul, pe la nasul fiecăruia, se perindaseră mirosurile Parisului domniei lui Carol al X-lea. Citiserăm până târziu în noapte, după obiceiul nostru, al liceenilor orbi ai anilor 1970 din internatul școlii din Cluj, citiserăm cu urechile ghirlândă în jurul unui magnetofon. Era un Tesla B3 greu, lucios și îndesat ca o bombă de plumb împachetată în plastic. Locul și-l avea la mine-n pat. Nu era al meu, ci al școlii, echipament didactic, nu mai mult. Iar didactica lui nu se întâlnea decât cu literatura. Răspundeam de el și-l porneam după ce se întindea fiecare sub pătură. Îl opream când o tuse răsuna prea tare ori când se mergea organizat

la pișare, câte trei, patru cel puțin, ca lectura să nu se întrerupă la orice mărunță presiune în vezică.

Dacă intrai în dormitorul numărul 3 de la etajul 3 după 9 seara, ne găseai acolo: cinci paturi pe dreapta, cinci pe stânga, un interval pe mijloc, pe planșeul de ciment. Mergând drept înainte, ajungeai la fereastră. Un singur camarad intern, al unsprezecelea, care nu încăpuse la noi, se lungea într-un pat din dormitorul 1, al altei clase. Pătrundea la noi, la numărul 3, câte un străin și se mira auzind magnetofonul:

— Dar ce, voi aveți priză în cameră?

— Avem, miștea careva, iar intrusul, orb și el, doar nu era să pipăie toți pereții în căutarea ei!

Regulamentul interzicea prizele în dormitoare, un ceai nu puteai să-ți fierbi. S-or fi temut că, bărbierindu-ne electric cu aparatele la fel de rare pe atunci ca OZN-urile, am fi fost în stare să dăm foc betoanelor care asigurau osatura clădirii. Curent ne dădeau numai în becuri, acolo unde aveam noi mai puțină nevoie de el. Dar magnetofonul funcționa, vocea înregistrată povestea înainte. Erau oprite prizele în dormitoare, dar nu și în sălile de clasă, iar a noastră, cu noroc, se găsea la etajul 2, chiar sub dormitorul 3. Așa că am scormonit prin toate prăvăliile până am pus mâna pe cel mai lung prelungitor din oraș. I-am dat drumul să atârne de sus, iar un băiat l-a preluat de pe pervazul ferestrei clasei și l-a înfipt în priza care înflorea pe peretele de lângă ușă, la etajul de sub noi. Tesla, pe care nu degeaba îl chema și B3, fusese cărat deja la 3 și aștepta să fie conectat.

Cartea? Nu vedeai nicio carte. Ea poposea însă, cu un fâlfâit prin aer, pe luciul a douăzeci de timpane. Iar dacă țineai neapărat să o cauți, o și găseai. Ca să-și poată rosti

cuvintele, se rotea. Avea forma unei role cu un miez pe care se încolăcea o bandă infinită. Nu apuca să rămână întregă nici trei secunde, fiindcă de pe platanul din stânga scădea derulându-se și reînfrășurându-se pe rola din dreapta. Se topea spiră cu spiră, cuvânt cu cuvânt și se reînchega în cercuri de cealaltă parte, frază cu frază. Pelicula cu pulberea ei magnetică trecea prin dreptul unui cap de lectură care o preschimba în voce. Eu mi-am dat cu presupusul că acolo se află mai degrabă un bot de animal care, cu vârful limbii, face banda să vorbească. Descumpăniți câteva secunde, camarazii m-au trimis să-mi pup capra-n bot și să mă las lins în grajd de limba vacii. Citeam *Strălucirea și suferințele curtezanelor*. Vocea lecturii, o femeie, era umbroasă, așternea catifea peste tine, te învelea cu o plapumă ușoară. Când potriveam mai bine magnetofonul în pat apropiindu-l de mine, simțeam că îmbrățișez și glasul acela. Adevărul este că eram cu toții îndrăgostiți de autoarea lecturii. Trebuia, după mine, să aibă vreo treizeci și cinci de ani, păr lung și negru. Mi-o reprezentam destul de precis, chip fără trăsături detaliate, dar aveam fotografia generală: nu prea înaltă, păr întunecat, până pe umeri. Mi-o imaginam și șezând, cu o carte în față. Vestimentația... pe aceea nu o mai vedeam limpede. Admirația îndrăgostită fără riscul de a-și întâlni vreodată ținta nu avea nevoie de culoarea bluzei.

— Câți ani să aibă doamna? țâșnea curiozitatea câte unuia.

— Treizeci, decreta altul și așa rămânea: treizeci.

Curgerea glasului, cartea rotitoare mi-o aduceau dinainte pe Esther. La început fată sărmană, izolată într-o odaie cu chirie mizeră într-un foburg parizian,

ascunzându-se și chinându-se să se lase de ceva rușinos, de prostituție, parcă. Însoțită apoi de un abate și internată într-o mănăstire, supusă, cine știe, poate unor meditații de pocăință, canoane cu rugăciuni, alte pedepse. Îl iubește în tot acest timp pe poetul Lucien de Rubempré și, ieșind din mănăstire, îl întâlnește. El o ia să-i poarte de grijă și să fie doar a lui, ținând-o la cutie într-o casă de lux de unde nu are voie să iasă decât noaptea, în pădurile din jurul Parisului. Iar aici, oricât de miez de noapte o fi fost, unul cu lună plină, ce-i drept, chipul ei eliberat de vâl e zărit de baronul Nucingen care se și aprinde după năluca aceea.

Acțiunea mergea înainte, cele două plăcinte rotitoare își predau una alteia povestea, iar miez îmi scăpau unele scene. Nu mă dumiream cum fusese cu puțință ca bancherul să fie atins atât de strașnic de frumusețea unei fete, orice s-ar spune, greu vizibilă noaptea pe la margini de pădure. Gândul nu avea însă atâta răbdare cât să dezlege noduri gordiene. Prizonieratul de peste zi al lui Esther în casa dăruită de Lucien, viziunea baronului, urmărirea fetei de către oamenii neamțului, măsurile de mai bună camuflare a ei, intrigă, scrisori, bani, toate promiteau o desfășurare polițistă. Am fost cuceriți. Am stat și noi ca și Nucingen până după miezul nopții.

Fierăstrăul ascuțit al soneriei din dimineața de noimebrie, dacă n-a reușit să-mi secționeze timpanul, a retezat cu siguranță toate punțile dintre mine și pâlparea visului. A urmat ce a urmat, programul zilnic: spălătorul, încăperea de la capătul coridorului cu chiuvețele sale pătrate, înșirate de-a lungul pereților, cu apă întotdeauna rece, încolonarea pentru micul dejun, masa și cele trei sferturi de oră dinaintea cursurilor. M-am sustras, am

pretextat ceva și am coborât. Colegii ar fi vrut să mai repetăm împreună la unele materii, să mă întrebe câte ceva, să mă roage să le rezum vreun subiect. Aveam însă chef să mă plimb singur prin curte, încercând să înțeleg revelația lui Nucingen, la miezul nopții, în pădure. Să fi avut lumina lunii pline efecte neștiute de mine pe fețele oamenilor?... Trebuia să vorbesc cu profesorul Jangosian, el se pricepea cel mai bine să ne explice multe de-ale vieții. Deocamdată îmi era limpede că evreica Esther trebuia să fie brună, la fel ca vocea din cartea rotitoare. Mă plimbam în dimineața rece, amintindu-mi că Boghos Jangosian mă luase într-o zi deoparte, atrăgându-mi atenția că, în opinia unora, prea rățăcesc de unul singur câteodată prin curtea internatului, prea nu mă lipesc de alții. El nu avea nimic împotrivă, bănuia că-n acest timp compun în minte versuri, șlefuiesc poeme. Era unul dintre cei cărora le dăruisem câte un exemplar din *Licăriri*, placheta cu debutul meu literar, scoasă de Biblioteca Județeană Cluj, cu poemele laureaților și evidențiatilor concursului de creație rezervat elevilor. Îi dezvăluisem profesorului intenția, rugându-l să cheme pe cineva care să poată scrie de mână dedicația pe care aveam să i-o dictez.

— Nu, dragă, mi-a spus Jangosian. Scrie-mi dedicația în Braille, că așa, dacă vei izbândi cu literatura, o să te am cu scrisul tău personal cu tot, cu literele ieșite din mână ta, nu a altuia. Uite, prinde coperta cărții în cadru așa cum îți arăt eu, ca punctele să iasă-n relief pe dinăuntru, să nu spargă desenul de pe fața ei. Coperta e mai groasă decât hârtia Braille, poți să scrii cu încredere.

Cuvintele lui mi-au pus în așa fel în vibrație corzile gingașe, încât i-am scris mult, acoperind toată coperta interioară. Înțepam de sus în jos și de la dreapta la stânga.

Scoțând pagina perforată și întorcând-o, literele se rânduiau, asemenea celor vizuale, de la stânga la dreapta.

De la acea dedicație, mă încurajase mereu să scriu și să cred în ceea ce fac. Mă bănuia că fac rime și compun chiar și plimbându-mă. Ținea totuși să aflu ce gândeau alții, cărora le păream, dacă nu suspect, măcar prea straniu cu hoinărelile mele solitare într-un spațiu generos, ce-i drept, dar la urma urmei închis, mărginit din toate părțile de clădiri și de garduri.

Din calea ortacilor m-am topit și-n prima, și-n a doua pauză. Aveam de limpezit ceva în capul meu, simțeam nevoia să nu mi se vorbească, să nu aud glasuri în jur. Pe parcursul orelor nu mă putusem concentra. Abia în pauza mare m-au dibuit, cerându-mi să le deslușesc un text la franceză. Mi-am așezat degetele pe șirurile de puncte și le-am explicat că primul paragraf se citește așa, la al doilea se pronunță diferit, iar al treilea s-ar citi asemenea primului, dacă nu ar figura acolo o excepție, iat-o.

După franceză, n-au avut cum să mă mai prindă. Venise secretara școlii să-mi spună că sunt căutat. Ieșind, am fost înșfăcat de mână și târât nervos către capătul coridorului. Nu-mi dădeam seama cine era, secretara dispăruse, mă gândeam că mi se solicită ceva la cancelarie, într-acolo mă simțeam dus. Neadresându-mi-se nicio vorbă, mi-am scurtat pașii, am frânat, am bâiguit ceva.

— Hai mai repede, ce stai, ce-aștepți?

Voce joasă, șoptită nervos, nerăbdătoare, hotărâtă. Era mama.

M-am lăsat și mai greu. De ce să fi venit ea la mine pe neaunțate, de la 200 de kilometri, nu-mi trecea prin cap. Mă speriasem. M-a smucit înainte și m-a tras în jos pe scările principale, ale profesorilor. Încercam să frânez,

dar mă simțea și mă smucea de fiecare dată. Pe platforma dintre etaje, mi-am înfipt mâna-n balustradă, refuzând să mai cobor.

— Ce face tata? am întrebat ca să-mi justific oprirea.

— Bine că nu-i taică-tău aici, că dacă venea el în locul meu, vedeai tu pe dracu'! Hai!

M-a speriat. M-am lăsat târât până la etajul întâi, în sufrageria mică, și ea tot a dascălilor.

— Ce-i, ce s-a-ntâmpat? am apucat să mârâi de vreo două ori.

Mă temeam de vestea vreunei nenorociri. Nu mi-a răspuns. De cum a închis ușa micii săli de mese, mi-a tras o palmă. Peste obrazul stâng, nu era prea tare. Și, tot cu voce joasă, a scrâșnit:

— Ce faci tu, mă, în casa mea fără să știi eu, ce-ți trece prin cap?

Bine că n-a murit tata, mi-am zis în gând și am fost dispus să mai încasez una. N-a venit. A picat în schimb, mai tăioasă, întrebarea:

— Să nu știi eu ce faceți voi în camera din față?

A spus vasăzică „voi”, nu „tu”. Mințile ca și sângele mi s-au scurs în pământ. S-au scurs și m-au lăsat acolo. Iar acolo am mai auzit:

— Nu vă e rușine? Ia și mănâncă!

Deci trebuia să-mi fie rușine de ce făcusem împreună cu... împreună cu...

Numai ea putea fi, da, numai ea, Erica, nimeni alta. Mă amenințase atunci că țipă, ca s-o audă tanti, adică mama, dar înainte de amenințare îmi dăduse voie.

În sufrageria profesorilor, nu mai aveam putere să mă mișc, rămăsesem în picioare, mama mă tot apăsa de creștet în jos și mă trăgea de mână ca să mă așez pe scaun. Nu

eram în stare. Simțeam că, dacă mă mișc, mă prăbușesc. Tot ea mi-a împins cumva scaunul sub fund, apoi m-a îngrămădit și pe mine deasupra, mi-a vârât în mână un copan de pui, aproape că mi l-a îndesat în gură. Obligația de a mușca din el și de a înghiți m-a ajutat să gândesc. De ce o fi ciripit Erica și ce i-o fi spus?... Fără-ndoială, i-o fi descris, chiar dacă nu tot, cum ne-am jucat pe covor, în camerele dinspre stradă, cum mi-am lipit obrazul de pulpele ei, cum i s-a ridicat fusta ca prin farmec și cum i-am umblat cu buzele pe piele, acum i-o vedeam aurie, cum am lunecat cu fața în sus și-n jos, în jos și-n sus, pe picioarele ei, tot mai sus. Nu se poate să fi zis totul, să fi povestit cum mi-a șoptit: „Dacă-mi trag chiloții la o parte, mă săruți acolo?” Înseamnă că a spus și că eu am vrut și că ea a tras ușor spre stânga de păienjenişul ăla ca s-o pot atinge și am atins-o cu buzele. Nu s-a mai oprit din suspin. Îmi plăcea mult suspinul ei acolo jos, pe covor, și, ca să nu se mai oprească din suspinat, am vrut să-i fac și altceva. Atunci s-a încordat, a făcut podul, amenințând că țipă.

Mama era în odăile din spate, dinspre curte, iar asta se întâmpla în iulie, acasă. Acum, în noiembrie, în sufrageria mică a școlii din Cluj, mama stătea înfiptă în fața mea, mă tampona c-un șervețel pe la colțurile gurii, ba în dreapta, ba în stânga, bălăbănindu-mi capul, nu aveam nicio putere să mă opun, înghițeam cu sughițuri, stătea sabie ridicată în fața mea, de unde a mai scrâșnit o dată:

— Ce faceți voi în camerele din față când nu știu eu, ce faceți, scrieți, hai? Scrieți în Germania la radio, o pui pe soră-ta să scrie, iar aia, ca proasta, nu-mi spune ce faceți, scris vă trebuie, mă, vouă, scris?

Sângele scurs din mine în pământ coborâse în adâncuri. Mă atinsese și fulgerul. Chipul mamei mi se deșteptase dintr-odată în memorie, așa cum îl știam de mic: față albă-albă, păr negru creț, ochi negri. Până atunci, asemenea tuturor figurilor pe care le întâlneam fără vreo emoție aparte, imaginea ei se închegase umbră umblătoare pe întinderea retinei mele adormite. Dar acum, chipul ei, lumină aprinsă pe neașteptate, ieșise din vălurile aceluia fum. Mi-am scos paneul de pui din gură, ca să pot emite ceva:

— Ăăă...

— Scris îți trebuie ție, scris la radio, la Europa Liberă? De-aia v-am crescut, s-o pună pe soră-ta, copil de treispe ani, s-o oblige Securitatea să scrie ce a scris din cauza ta?

— Ăăă...

Mi-am așezat capul pe masă, l-am ajutat cum am putut să nu cadă.

— Mie nu-mi leșina aici! Am venit de la Satu Mare cu un locotenent de la Securitate, acuma-i la directori, le spune ce-ai făcut, o să mergi la el să dai declarație, nu ți-e rușine! Tu, tocmai tu o să schimbi lumea?

Poate că am mai scos un „ăăă”, pentru că a zis:

— Și nu-mi face mie ăă și ăă și iar ăă, că am venit să pricep și eu de ce tot scrii și nu stai locului, ce-ți trebuie ție scrisul, n-ai ce face? Și de ce nu scrii cu punctele tale, că pe alea nu le-nțelegeți decât voi, nimeni din noi ăștia-lalți nu le știe... O mai faci și pe soră-ta să dea declarații la Securitate! Doi copii am și amândoi anchetați, bine-mi șade! Șterge-te la gură!

Ce n-aș fi dat ca la mijloc să fi fost Erica, ce n-aș fi dat?... Iar dacă n-aș fi păstrat în mine jocul cu ea și gustul acela din vară ce-mi rămăsese în nervi îndemnându-mă

să mă ascund de toți oamenii cu secretul meu cu tot, dacă n-ar fi fost acel gust să mă țină strâns în cercul unei trăiri de foc, m-aș fi desfăcut în bucăți, bucățele. Vocea mamei o auzeam de foarte departe. Mă puneă din nou la punct cum că nu eu am să schimb lumea, că ce pricep eu din politică, un mucea, cum de mi-am băgat nasul în documentele de partid, e foarte grav! Promitea să vorbească ea cu Securitatea, să le explice că, de n-ar fi cititul, scrisul și ascultatul radioului, n-aș fi în stare de nimic, așa că să mă ierte și să nu mă dea afară din școală. Pentru că afară, adică acasă, neavând lecții de făcut, m-aș îmbolnăvi de scris toată ziua și, cu ea la birou, cu tata la primăria din comuna lui, rămas singur între pereții casei, cine știe ce prostii mi-ar mai putea trece prin cap.

— Ruba la cabinetul metodic!

Am auzit o voce intrând în sala de mese și dispărând îndată dincolo de ușă. Am fost smuls de pe scaun și târât, de data asta în sus, pe scările principale. Căutam să merg încet. Știam ce voise să spună prin politică, îmi aminteam ce scrisesem. Aici, pe scări în sus, nevoia de a frâna urcatul, de a lungi încetineala mă ajuta să simt că făcusem ceva ce nu se face, scuipasem unde nu se scuipă, va fi rău de tot. Înțelegeam și că scrisoarea mea fusese interceptată. Și cât de mult mi-aș fi dorit să-mi aud pseudonimul la Radio Europa Liberă, rostit în eter de la München!... De la München, numele meu clandestin odată cu flegma aceea improșcată între ochii portretului exemplar din vârful patriei. Avea să mă coste, cu nepuțință să gândesc cât și ce anume. Am cotit la dreapta pe coridorul etajului 2. În fața cabinetului ne-a întâmpinat directorul adjunct. Era un om de o atât de mare blândețe, că te așteptai să-ți ceară scuze că-ți vorbește. M-a mirat

fermitatea tot duioasă cu care a oprit-o pe mama să intre împreună cu mine.

— Dar cu mine, nu cu altcineva a venit de la Satu Mare tovarășul locotenent, am vorbit de toate, trebuie să asist și eu, a încercat ea să-l convingă.

Moliciunea lui însă, grămadă mare și caldă, a rămas neclintită. Numai el a intrat împreună cu mine. Mintea-mi era ocupată de cuvântul „metodic”. Ce-o fi vrând să zică? Auzisem parcă de „metodica predării”, auzisem că unii dintre noi nu aveam „metodă”. Gazul metan sâsâia în soba de teracotă pe care, de când o văzusem prima oară, la nouă ani, o știam maronie. Nu credeam că o înlocuieră cu una verde. Am fost îndrumat spre un scaun și mi s-a cerut să stau jos. Glas de bărbat tânăr, calm, locotenentul. Adjunctul ne părăsise, mă însoțise înăuntru doar ca să mă predea. Nu mă așteptam să iasă, surpriză mare pentru mine, niciodată nu fusesem lăsat singur cu un străin, cu cineva din afara școlii. Iar la noi veneau tot felul de oaspeți de pe la șefiile din oraș, de la inspectoratul școlar, de la Partid, ba chiar și de la ziarul *Făclia*. Veneau să vadă ce-i cu noi, ce putem și ce facem. Fiindcă mă țineam de carte, eram numai bun de etalat în vitrină. Mă duceau în fața lor, iar ăia, afară de a se uita la mine, nu știu dacă-mi mai acordau vreun bob de atenție. Poate, așa, ca berzelor toamna, vreun salut la despărțire. Directorul le vorbea despre mine, mă descria în culori minunate de la care acum, în ziua scrisorii, mă tem că-l cam usturau ochii. Dus în fața vizitatorilor, se confirma că exist, că nu sunt un zvon. Ba chiar funcționez, dacă așa spuneau tovarășii directori. Cei care mă iscodeau cu privire la manuale și la studiu veneau, cred, din aparatul de învățământ. Îl țin mai bine minte însă pe un ziarist.

În loc să mi se adreseze direct, s-a întors către profesorul care era de față:

— Întrebați-l care materie îi ia mai mult timp la învățat?

I-am răspuns, străinul și-a notat răspunsul, iar următoarea întrebare i-a pus-o tot profesorului.

— Dar de ce nu-i vorbiți direct lui? s-a mirat dascălul.

— Pofțiți? Dar dumneavoastră înțelegeți mai bine.

— Și eu înțeleg destul de bine, l-am avertizat personal, satisfăcându-i și curiozitatea asupra subiectului cercetării.

— Aș vrea să mai știu cât îi ia să citească o pagină cu mâinile.

— Cam un minut, l-am lămurit tot eu.

— Acum, a zis oaspetele gazetăresc, nu mai știu cum să procedez.

— Discutați în continuare tot cu el, v-a răspuns, nu e nicio problemă, l-a îndemnat dascălul.

Dar cel de la *Făclia* a hotărât să încheie cu mine și să ia celelalte informații de la conducerea școlii.

În noiembrie însă, în cabinetul metodic, noua mea cunoștință mi-a explicat, adresându-mi-se direct, că aveam de dat o declarație răspunzând la întrebările dumnealui, răspunsuri pe care tot el avea să le transcrie. După numele și prenumele, fiul lui și al, locul și data nașterii, după domiciliat în — întrebări pe care le rezolva fără ajutorul meu fiindcă avea datele mele —, s-a interesat dacă pe dânsul mi-l reprezintă cu păr negru, castaniu sau blond. A mai adăugat că are un metru optzeci și patru înălțime.

— Șaten, m-am grăbit eu să mi-l înregistrez imaginar, șaten.

— Da, m-a lămurit, știu de la mama ta că, înainte de a-ți pierde vederea, te-a purtat prin multe locuri pe care nu le știai, ca să vezi peste tot cum arată lumea. Îți amintești?

Nu-mi aduceam aminte nicio întâmplare de acel fel, mă și miram, dar am răspuns afirmativ. Mă temeam că mă va pune să vin cu vreun exemplu, prinzându-mă de la început că mint.

M-a chestionat însă dacă prefer viața de intern al școlii sau dacă mi-aș dori să stau undeva în gazdă, în oraș. Mi-am dat seama abia atunci că nu-mi trecuse niciodată prin cap să mă dezlipesc de clădirea școlii și a internatului din strada Budai Nagy Antal nr. 31 unde ajunsesem în ianuarie 1963. Gura îmi era atât de uscată, că primele cuvinte mi-au plesăit făcându-mă de râs, iar pe următoarele, rărindu-le, m-am chinuit să le lungesc și să le umezesc.

— Ăăă... o singură dată, gândindu-se că aș putea da admitere la alt liceu, domnul profesor Mereuță...

— Cine e Vainateyananda? a întrerupt el încercarea mea de a explica, foșnind niște hârtii.

— Eu, a fâșnit singurul cuvânt pe care-l știam în acea secundă.

— Știm că e pseudonimul tău, dar de unde l-ai luat și de ce e așa de lung?

— Să vedeți, m-am întremat eu ușor, e dintr-o veche carte indiană de fabule și apologuri, *Panciatantra*.

Răspunsesem nu fără emfază culturală. Era bine. Aveam înainte câteva minute bune de lămuriri pe care numai eu, cititor insolit, puteam să le servesc. Nu i-am povestit totuși cum m-am ambiționat s-o citesc numai ca să fac cu totul altceva decât ceilalți, să înot împotriva curentului. Câțiva băieți, gardă în jurul lui Tesla B3 proțăpăit pe un pupitru în sala de clasă, ascultau pasionați *Pe aripile vântului*. Citea un actor, mă enerva cu încercările lui de a inventa vocea fiecărui personaj, chiar și a femeilor — pentru asta o subția caraghios pe a lui.